

Приложение 1, към Решение № 120
от Протокол № 101 от 27.06.2024г.
На заседание на ОБС

ДЕКЛАРАЦИЯ

Долуподписаните:

1. Костадин Николов
2. Светослав Андреев
3. Николай Мертекчийски
4. Любомир Георгиев
5. Иван Куйов
6. Станислав Попов
7. Явор Дамянов
8. Николай Фарфаров
9. Йордан Камджилов
10. Славчо Павлов
11. Иван Базиргянов
12. Александър Мутавчийски
13. Васил Маргин

В качеството ни на общински съветници в Общински съвет Сапарева баня, представители на гражданите живущи и ползватели на услугите на „ВиК Паничище“ ЕООД и във връзка с публикувания на 10.06.2024г. от Министерски съвет на Портала за обществени консултации Проект на Закон за водоснабдяването и канализацията /ЗВиК/, категорично изразяваме своето несъгласие с проекта за Закон за водоснабдяването и канализацията и заявяваме своето становище:

А. МОТИВИ И КОМЕНТАРИ ПО ПРОЕКТА НА ЗВиК

I. С промените от 2009 г. въведени съгласно Закона за водите се създадоха обособени територии, съвпадащи с териториите, на които действат съществуващите ВиК оператори. Създадоха се ВиК Асоциации, в които участва представител на държавата и на съответните общини. Запазиха се общинските ВиК оператори, като беше вменено на общинските съвети да изпълняват ролята на Асоциация. Вместо това, в публикувания проект за ЗВиК се предлагат промени в насока на въвеждане на нови понятия за обособена територия и закриване на общинските ВиК дружества. Становищата и предложенията направени от Общински съвет - Сапарева баня и Общинска администрация Сапарева баня, при второ обществено обсъждане, проведено в периода от 11.04.2023 г. до 11.05.2023 г., са отхвърлени без почти никаква мотивация за това.

II. Категорично възразяваме по предложенията за задължително законово окрупняване на обособените територии и лишаване на Общинските съвети да имат правомощия на Асоциации по ВиК, поради следните съображения:

1. Принудителното окрупняване на общинските ВиК оператори накърнява правото на собственост на общините и лишава компетентния орган - общинския съвет, от възможността пряко да упражнява своите правомощия в тази толкова приоритетна за местните власти сфера, която засяга живота, здравето и социално-битовите нужди на цялото население. Окрупняването противоречи на конституционния принцип за неприкосновеност на собствеността, в т.ч. на общинската собственост - чл.17 от Конституцията на Р България (КРБ). Принудителното закриване на дадено общинско дружество без волята на собственика (общинските съвети) противоречи на принципа за свободната стопанска инициатива - чл. 19, ал. 2 от КРБ. Част от предложенията нарушават и други текстове от Конституцията, като чл. 136 за правото на самоуправление и чл. 137 за правото на свободно сдружаване. В обобщение може да се посочи, че при евентуално оспорване на закона пред Конституционния съд, има сериозни основания за обявяване на редица предлагани текстове за противоконституционни. Независимо от факта, че водоснабдителните и канализационни системи и съоръжения остават общинска собственост, с новопредвидените текстове се ограничава правото на Общината да стопанисва и експлоатира същите. Тоест, за Общината остава така наречената гола собственост, върху която няма да могат да се осъществяват права по управление, като и местната администрация няма да може да влияе върху вземането на решения по тяхната експлоатация. Независимо от факта, че Общината е основна административно-териториална единица, която осъществява общото ръководство и контрол върху местните дейности, на практика ще бъде лишена от контрола върху така чувствителният ВиК сектор.

Съгласно чл.20 от ЗМСМА, Общинският съвет определя политиката за изграждане и развитие на общината във връзка с осъществяването на дейностите по чл.17 от същият закон. Разписаното право и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, касаещи устройството и развитието на територията на общината и на населените места в нея, благоустрояването и комуналните дейности, опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси, развитието на спорта, отдиха и туризма /който между впрочем е основна и неотменима част от развитието на община Сапарева баня/, се дерогира от новопредвидените текстове на ЗВиК, като без да се отменят права по ЗМСМА, на практика същите не могат да бъдат осъществявани. Тоест, окрупняването лишава общинските органи от право да вземат адекватни решения в областите, посочени в чл.17 ЗМСМА, като им дава право на глас, което право обаче е ограничено, с оглед обема на правата на малка община, като Сапарева баня.

Извън горното, следва да се отбележи, че предвидената възможност за европейско финансиране е нереална. Посочен мотив за приемане на проекта за ЗВиК е Националният план за възстановяване и устойчивост /НПВУ/, раздел Г, Реформа 2: Продължаване на реформата във водния сектор, като за тази реформа, предвидените средства са нула лева!!!

Реално и на практика, приемането на нов ЗВиК противоречи на Националният план за възстановяване и устойчивост /НПВУ/, раздел Г, Реформа 1, която касае новият регионален подход с пряко въвличане на местните общности в управлението на средствата от европейските фондове и инструменти. Търсените изменения обаче, освен че опосредстват ролята на местните общности, по никакъв начин не допринасят за по пряко участие на същите в развитието на сектора и управлението на средствата.

2. Промяната в управлението на ВиК сектора в институционално и териториално отношение би трябвало да се мотивира от няколко обстойни анализи, каквито за момента липсват. Без тези проучвания трудно ще се изясни, какво налага държавата да предприеме подобно окрупняване, без да е направено следното:

- оценка на предимствата и недостатъците в осъществената през 2009 г. реформата във ВиК сектора, чрез Закона за водите;

- оценка на реалното състояние на ВиК операторите и ВиК системите във връзка с планираните промени за подобряване на качеството на предлаганите услуги;

- анализ на международното законодателство и оценка на данните свързани с прилагането на различни подходи при управлението на ВиК сектора в други страни. По наша информация преобладават услугите, които се предоставят от общински компании и липсва европейски нормативен документ предвиждащ задължителна консолидация.

3. Предложението за редуциране броя на „обособените територии“ и механичното формиране на обособени територии, които съвпадат с административните области, съобразно административно-териториалното устройство на страната не отчита реалностите в България. В страната съществуват общински ВиК дружества, които независимо от трудностите съумяват да осигурят условия за устойчиво развитие на сектора, включващ опазване на населението, съхраняване на водата, като природен ресурс и опазване на околната среда. Това са дружества, които са доказали с годините своята ефективност и предлагат на потребители качествени услуги на социално приемлива цена. Анализите показват, че разликата в цената на операторите (цените на малките оператори са средно 40 % по-ниски от тези на областните). Неслучайно едни от големите оператори, стопанисващи скъпи и енергоемки съоръжения и преносна мрежа върху големи територии постоянно са в тежко финансово състояние през последните години.

4. До сега няма доказателства за връзката между големината на ВиК оператора и неговата финансова ефективност. В същото време в страната са налице около 20 ВиК оператора (държавните и държавно-общинските ВиК оператора), които изцяло функционират на областен принцип. Към момента не е отчетена по – добра ефективност и по – добра оптимизация в работата на тези областни дружества.

5. Не на последно място с промените се очертава заплащане на нереална цена на услугата за потребителите в обслужваната територия след извършване на окрупняването. За населените места, където има изградени ПСПВ и питейната вода се пречиства преди постъпване в мрежата, няма отделна компонента за услугата пречистване и разходите се поемат и от тези потребители където няма изградена ПСПВ. Това може да породява допълнителни вътрешно-териториални конфликти и демотивация за коректно доплащане на услугата. В заключение предлагаме в закона да се регламентират стандарти за качество на услугата, предоставяна от ВиК операторите, независимо от това каква е тяхната собственост и териториален обхват. Това ще позволи ефективните общински търговски дружества да продължат да функционират.

Настояваме да се запази съдържанието на съществуващите членове от Закона за водите, като чл. 198а, чл. 198б, чл. 198г и др.

III. Мотиви по отношение §14, ал. 1, 2 и 3 от проекта за ЗВиК

Считаме, че законопроекта незаконосъобразно и неправомерно дели общините на територията в Република България на Столична община и на останалите общини. Нарушен е основния принцип за равнопоставеност.

Сключените до влизането в сила на този закон концесионни договори за възлагане на дейности по управление, поддържане и експлоатация на ВиК системи и предоставяне на ВиК услуги следва да продължат действието си до прекратяването им, без да е необходимо да бъде изпълнено условието на чл.5, ал.2 от проекта за ЗВиК.

„Вик Паничище ЕООД“ е ВиК оператор за територията на община Сапарева баня на базата на концесионен договор. Такива взаимоотношения между община и ВиК оператор в страната са малко на брой. В първоначалния проект на законопроекта през 2020г. - §10 от ПЗР, сключените концесионни договори запазваха действието си до

изтичане на съответния срок. По отношение на концесионният договор на Столична община в първоначалния проект на закона през 2020г. не се споменаваше нищо. В последния вариант публикуван за обсъждане в §14,ал.2 функциите на асоциация по ВиК за управлението на ВиК системите и съоръженията, предназначени за водоснабдяването на Столичната община, независимо от собствеността и териториите, в които са разположени или през които преминават, се осъществяват от общинския съвет на Столичната община. Там ВиК мрежите и съоръженията са предадени на концесионера. Така стоят нещата и при нас. Подобен статут обаче не се дава на Общинския съвет в община Сапарева баня и други общини, ако има такива. Възможността да се направи изключение за Столична община, респективно за „Софийска вода“ АД от общите цели на законопроекта е загадка за нас. Столична община ли е привилегирована като концедент, или концесионера „Софийска вода“ АД? Разбираме, че единственото публично-частно партньорство във ВиК сектора реализирано с концесионния договор на Столична община е с участието и на чуждестранни партньори, и точно затова се правят изключения, потъпквайки и принципа за самоуправление на местните общности, и децентрализацията. При такава ситуация, ние като община, като общински съвет и граждани се чувстваме неравнопоставени със Столична община и „чужденците“. Нещо повече, подозираме, че моделът на Столична община в бъдеще може да бъде приложен в цялата страна, по начина по който и сега се предлага законопроекта за ВиК.

IV. Мотиви по отношение §12, ал. 4 от ПЗР от проекта за ЗВиК

Съгласно §12, ал. 4 от ПЗР от проекта за ЗВиК договорите с ВиК оператори, които са сключени от кмет на община по реда на отменената глава 11 „а“ от Закона за водите се прекратяват по право след изтичане на 3 месеца от влизането в сила на този закон. Предоставените за експлоатация ВиК системи и цялата документация, свързана със стопанисването, поддръжката и експлоатацията им и с предоставянето на ВиК услуги на потребителите се предават на общината, която ги предоставя на асоциацията по ВиК за обособената територия по § 6 в тримесечен срок от влизането в сила на този закон.

В законопроекта е предвиден задължителен начин на разпореждане със собственост, без да се зачита правото на собственост на собственика — общините, което по характера си е абсолютно право, гарантирано от Конституцията на Република България (КРБ). В този смисъл, съгласно чл. 17 от КРБ, правото на собственост се гарантира и защитава от закона, а съгласно чл. 140 от КРБ Общината има право на своя собственост, която използва в интерес на териториалната общност.

Предвидените в законопроекта задължителни разпореждания с имущество, собственост на общините, без да се отчете желанието на собственика и интереса на жителите на общината, е противоконституционно. Жителите на общините, имат право да определят чрез органите на местното самоуправление, начина, по който да се използва публичната общинска собственост, което право им се отнема с разпоредбите на този Законопроект.

Една от основите на демократичното общество е правото на гражданите да участват в управлението, което се извършва чрез избраните от тях органи на местно самоуправление — този принцип е възприет от демократичните правови държави.

С оглед посоченото, общинската собственост следва да бъде управлявана в съответствие с решенията на органите на местното самоуправление в интерес на местното население, което представляваме. Тези принципи са категорично признати от Конституцията и всяко противоречие с тях ще се счита за противоконституционно.

Разглежданите разпоредби противоречат и на основополагащия принцип на Закона за местното самоуправление и местната администрация, съгласно който местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните

от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на общинското имущество и общинските предприятия.

Предвид посоченото, Законопроектът не следва да бъде приет в предложения вид, а следва да бъде изменен и приведен в съответствие с изискванията на Закона за нормативните актове, нормите на Конституцията и нуждите на обществото, без да се нарушават демократичните принципи за неприкосновеност на собствеността и местното самоуправление.

V. В чл. 4 от проекта на ЗВиК се предвижда в границата на една обособена територия /територията на страната за целите на управлението, планирането, изграждането и експлоатацията на ВиК системите и за предоставянето на ВиК услугите се разделя на обособени територии, които съвпадат с административните области, съобразно административно-териториалното устройство на страната/, само един ВиК оператор да може да осъществява дейностите по стопанисване, поддържане и експлоатация на ВиК системите, публична общинска и/или публична държавна собственост, и предоставяне на ВиК услуги с ВиК инфраструктура, публична общинска и/или публична държавна собственост.

С предложената разпоредба обаче фокусът на посочената по-горе цел се измества и изцяло се променя действащата нормативна уредба, като се предлага консолидиране на ВиК операторите, чрез задължително окрупняване на обособените територии. Считаме, че с тази разпоредба се нарушават действащото европейско и национално законодателство, както и основни демократични принципи. Съгласно Европейската харта за местно самоуправление от 15.10.1985г. органите на местното самоуправление са една от главните основи на всяко демократично устройство и правото на гражданите да участват в управлението на обществените дела е един от демократичните принципи, възприети от всички държави - членки на Съвета на Европа. С предложения текст се нарушават освен цитираните по-горе текстове и чл. 3 от ЕХМС, който определя местното самоуправление като право и реалната възможност за местните общности да регулират и да управляват в рамките на закона, на тяхна отговорност и в интерес на тяхното население, съществена част от обществените дела. Разпоредбата на чл. 4 от проекта на ЗВиК противоречи и на чл. 17, ал. 1, т. 1 от Закона за местното самоуправление и местната администрация - „Чл. 17. (1) Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на: 1. Общинското имущество, общинските предприятия, общинските финанси, данъци и такси, общинската администрация.

Предложената разпоредба не предполага получаване на съгласие от съответната община, а директно поставя същата, както и нейните жители, в ситуация, в която нямат право на избор кой ВиК оператор да осъществява дейностите по стопанисване, поддържане и експлоатация на ВиК системите, публична общинска собственост, и предоставяне на ВиК услуги с ВиК инфраструктура, публична общинска собственост на територията на дадена община. Община Сапарева баня и нейните жители многократно в годините са изразявали своето несъгласие за присъединяване към Асоциацията по ВиК на обособената територия.: обслужвана от „Кюстендилска вода“ ЕООД, гр. Кюстендил.

Не на последно място, няма мотиви, нито правно основание какво налага това задължително окрупняване на обособените територии. Не е налице нормативен текст, нито в българското, нито в европейското право, който да задължава общините да се присъединяват към една Асоциация по ВиК на територията на една област, както и липсва нормативен текст, съгласно който ВиК операторите следва да се консолидират.

В подкрепа на тези твърдения прилагаме линкове към Окончателен доклад от проучване на ВиК услугите в избрани страни-членки от края на 2015 г., предназначен за Европейската комисия /FINAL REPORT STUDY ON WATER SERVICES IN SELECTED MEMBER STATES: http://publications.europa.eu/resource/cellar/a9bdad4a-97f5-11e5-983e-01aa75ed71a1.0001.01/DOC_1 и Доклад за управлението на ВиК услугите в Европа на Европейската федерация на националните асоциации по ВиК услуги от 2018 г. /EurEau - The governance of water services in Europe - <https://www.eureau.org/resources/publications/150-report-on-the-governance-of-water-services-in-europe/file/>. Цитираните доклади показват данни за управлението на ВиК услугите в различни държави-членки за периода 2010 - 2018 г. Видно от изложеното в тези документи е, че всяка държава-членка по различен начин е уредила предоставянето на ВиК услуги на своето население, като в нито една от страните не се наблюдава нито окрупняване на обособени територии, нито консолидиране на местните ВиК оператори. Всяка държава-членка е избрала свой подход в управлението на ВиК сектора, като преобладават услугите, които на местно ниво се предоставят от общински и/или частни компании. Не са малко случаите и на държавно възлагане на ВиК услугите, но видно от данните в докладите е, че тези въпроси са решени приоритетно на местно ниво.

Считаме за неоснователни твърденията в публичното пространство за загуба на големи финансови инвестиции в обособените територии на неконсолидираните Асоциации по ВиК, поради неприсъединяване на общини, като нашата, към големите Асоциации по ВиК. Възможно е настоящата Оперативна програма „Околна среда и води“ за програмния период 2020-2024 г. и Националният план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) да е договорена при условие за финансиране изграждането и подмяната на ВиК инфраструктура на обособени територии само с една Асоциация по ВиК, съответно един действащ на територията ВиК оператор, но този факт не води автоматично до отхвърляне финансирането на останалите оператори чрез други финансови механизми. В тази връзка следва да упоменем, че Община Сапарева баня е подменила над 90% от вътрешната водопроводна мрежа на град Сапарева баня, и голяма част от селата на територията на общината са с подменен водопровод. Тези ремонти са извършени със средства по Европейски програми, ПУДООС, ПМС и със собствени средства на Община Сапарева баня и др.

С приемането на разпоредбата на чл. 4 от проекта на ЗВиК за общината, общинското ВиК дружество и местното население ще настъпят необратими негативни последици - значително поскъпване на ВиК услугите предоставяни в Общината, неминуемо съкращаване на персонал или ликвидиране на местното ВиК дружество, както и съществени финансови загуби за Община Сапарева баня.

С приемането на разпоредбата на чл.4 от проекта на ЗВиК се създават монополи действащи на териториален принцип, което е противоконституционно, тъй като монополи могат да се създават само с конституцията /чл.18, ал.4/.

VI. Считаме, че преди да бъде приет новия Закон, съдържащ съществени изменения в подхода на управление, както и предлаганото поредно централизиране в сектора е необходимо той да бъде обсъден на широк обществен форум с участието на държавните органи, отговорни за управлението на водния сектор в страната, на местните власти и на ВиК операторите.

Б. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЯНА НА ПРЕДЛАГАНИ ТЕКСТОВЕ В ПРОЕКТО-ЗАКОНА ЗА ВИК

I. Имайки предвид нашите мотиви подробно описани в т. I, т. II, т. III, т. IV и т. V на глава „А. Мотиви и коментари по проекта на ЗВиК“, настояваме всички текстове на проектозакона за ВиК да бъдат съобразени с нашето искане, касаещо възможност за функциониране на самостоятелен ВиК оператор на територията на Общината, като самостоятелна обособена територия, съответно изрично да бъде предвидено обособените територии да не съвпадат с административните области.

II. Считаме, че с предложените от нас по-горе промени ще се избегне нарушаването на чл.18, ал.4 от Конституцията, ще се премахне неравнопоставеността между Столична община и останалите общини и ще се даде възможност концесионните договори за водоползване сключени от Столична община, община Сапарева баня и др. да запазят своето действие до тяхното изтичане. Ще се даде възможност на Общинските съвети и на Общинските администрации да осъществяват контрол на водоползването на обособената територия за която те отговарят, т.е. ще се запази принципа на самоуправление относно водоползването на съответните обособени територии. Общинските им съвети ще изпълняват функцията на ВиК асоциация.

III. Макар и малко дружество, „ВиК Паничище“ ЕООД изпълнява същите задачи и отговаря на нормативните изисквания за бранша като всички останали.

Близкият контакт с потребителите, повечето от които познаваме лично, както и непрекъснатият близък контрол от страна на общинското ръководство спомагат за бърза реакция и отработване на проблемите.

Дружеството отговаря на всички изисквания за оператор по сега действащия закон - регистрирано е като дружество, предоставящо ВиК услуга, има учредена Обособена територия, има изготвен самостоятелен регионален генерален план, има одобрен бизнес план за последния регулаторен период, има сключен Концесионен договор за ВиК оператор с община Сапарева баня.

IV. Учредяването на Асоциация по ВиК възникна като изискване на Световната банка, във връзка с отпускане на средства за развитие на водния сектор. Практиката показва, че обикновено средствата отиват за областните центрове, а малките общини не получават почти нищо, откъдето произтича и тяхното недоволство. А цената е единна за цялата Асоциация по ВиК. От отчетите на ВиК „Кюстендилска вода“ ЕООД ясно се вижда, че до момента дружеството е с няколко милиона загуба. И на практика, малките и бедни общини съфинансират чрез високите цени проектите на областните центрове.

V. С оглед значимостта на поставения проблем и огромното му значение за жителите на общината, Ви информираме, че населението на община Сапарева баня на 10.11.2020г. е учредил инициативен комитет по реда на чл.45 от ЗПУГДВМС с цел запазване на общинското „ВиК - Паничище“ ЕООД, като ВиК оператор на територията на Община Сапарева баня. В тази връзка Общински съвет – Сапарева баня ще подкрепи всяка инициатива, която се отнася до неприсъединяване на местното ВиК дружество към Асоциацията по ВиК на обособената територия, обслужвана от „Кюстендилска вода“ ЕООД, гр. Кюстендил. Целта на Община Сапарева баня е да се борим за съхраняване на самостоятелна обособена територия на община Сапарева баня и дружеството - оператор на ВиК системите в нея, за доброто на цялата община, за опазването на нашето местно богатство - чистата планинска вода.

VI. Вече има сигнали от общини, които са присъединени към Асоциациите по ВиК и искат да излязат от там, като недоволни. Има и решения на Общинските им съвети за

излизане. Налице са много лоши практики в управлението на цели консолидирани области и един областен ВиК оператор. За малък период от съществуването им оставиха цели областни центрове без питейна вода за месеци напред.

VII. Готови сме да организираме масови протестни действия за блокиране на важни пътни артерии, докато исканията ни за продължаване на самостоятелното съществуване на местните ВиК дружества, като ВиК оператори не бъдат взети под внимание и законопроекът не претърпи нужните корекции преди внасянето му за гласуване в Народното събрание на Република България.

Подписи:

1. Костадин Николов ...

CONFIDENTIAL

2. Светослав Андреев ...

CONFIDENTIAL

3. Николай Мертеджийски ...

CONFIDENTIAL

4. Любомир Георгиев ...

CONFIDENTIAL

5. Иван Куйов ...

CONFIDENTIAL

6. Станислав Попов ...

CONFIDENTIAL

7. Явор Дамянов ...

CONFIDENTIAL

8. Николай Фарфаров ...

CONFIDENTIAL

9. Йордан Камджилов ...

CONFIDENTIAL

10. Славчо Павлов ...

CONFIDENTIAL

11. Иван Базиргянов ...

CONFIDENTIAL

12. Александър Мутавчийски ...

CONFIDENTIAL

13. Васил Маргин ...

CONFIDENTIAL